

LLIBRERIES I SANT JORDI

La tradició dels llibreters

JORDI MARLET

El Dia del Llibre fa 75 anys. A Catalunya, ha estat popular gairebé des del principi, gràcies a la seva organització descentralitzada i al fet de coincidir amb Sant Jordi. Mitja dotzena de llibreters valoren aquesta tradició mantinguda, irònicament, per un tipus de client que no és l'habitual de les llibreries

Actualment, a Catalunya hi ha unes 660 llibreries, amb servei de novetats i fons bibliogràfic, que acostumen a rebre més d'un miler de títols nous cada mes. Per Sant Jordi, no tan sols mantenen aquesta ritme frenètic de revisió de mostradors, sinó que augmenta el nombre d'exemplars que reben. Malgrat tot, els llibreters esperen el Dia del Llibre un any rere l'altre perquè la festa, al contrari d'algunes fires del llibre, funciona tant a l'hora de promocionar la cultura com de fer caixa.

La iniciativa de celebrar el Dia del Llibre va ser de Vicent Clavel, escriptor i editor valencià, vocal de la Cambra Oficial del Llibre de Barcelona, que va proposar celebrar-lo el 7 d'octubre, que es creu que va ser la data de naixement de Cervantes, de qui estava enamorat. De la primera edició de la festa, ja fa 75 anys.

El 1930 es va plantejar si era millor commemorar el naixement de Cervantes o la seva mort, comprovada documentalment, el dia 23 d'abril. Es va acordar celebrar aquesta darrera, en considerar que el mes d'abril era més indicatiu per a actes al carrer que no el d'oc-

tubre, quan el temps no acompanyava. A més, la coincidència amb l'inici de l'any escolar pertorbava la venda de llibres de text.

L'historiador Josep M. Ainaud de Lasarte ha recordat que, en aquells anys trenta, la festa del Dia del Llibre va començar a ser concorreguda a les poblacions de l'àmbit català, on va prendre un caràcter més popular que a Madrid, en coincidir amb la diada del patró de Catalunya i la fira de roses que la commemora. També va ser per aquella època que els editors van decidir publicar les novetats i organitzar actes on els autors firmessin exemplars el 23 d'abril, que el 1996 la UNESCO va proclamar Dia Mundial del Llibre i dels Drets d'Autor.

El Dia del Llibre és una tradició. Santi Ruiz, gerent del Gremi de Llibreters de Barcelona i Catalunya, recorda que ho és "gràcies a haver-li donat un tractament molt poc organitzat, molt poc centralitzat". El gremi de Ruiz agrupa el 92 per cent de les llibreries catalanes amb facturacions per damunt dels 25 milions anuals. Per Sant Jordi, es limita a coordinar les accions dels seus associats i els que no ho són. Especialment, a ciutats grans com ara Barcelona, Tarragona, Girona, Mataró i Granollers.

Sebastià Borràs Llibreria Catalònia

■ A principis d'abril, Sebastià Borràs (Barcelona, 1946) ja té 54 autors emparaulats per firmar llibres en la parada de la seva llibreria, la Catalònia, que està situada prop del quilòmetre zero de Catalunya, en el número 3 de la ronda Sant Pere de Barcelona. El lloc privilegiat de la llibreria permet al seu gerent tenir per Sant

Sebastià Borràs, de la Llibreria Catalònia

Jordi l'índex més alt d'autors amb ganes de firmar llibres.

Borràs espera arribar a la seixantena d'autors, i això vol dir que des de les onze del matí fins a les nou de la nit del 23 d'abril en tindrà uns deu firmant cada hora. Si pogués ser, totes les estrelles. Però algunes són molt difícils d'aconseguir. Aquest any té Eduardo Mendoza, però ha sol·licitat Antonio Gala, i no vindrà...

Borràs no pot començar a buscar els autors massa aviat. A mitjan de març, truca les editorials per sol·licitar, de les novetats que coneix en aquell moment, els autors que li agradaria tenir. Ningú sap res, perquè els primers que no han contestat són els autors. De vegades, li suggereixen algú que potser no té tant de pes com desitja. Però, per educació i per taules, sap que l'ha de tenir. L'accepta. Això sí, la seva condició és que qualsevol autor que seu a la seva taula ha d'haver escrit un llibre, com a mínim.

—De vegades et proposen algú que mediàticament és molt important, per fer una mica de xou, però no ha escrit res. I jo això no.

—Perquè vostè té un prestigi.

—Procuo tenir-lo.

El pare de Sebastià Borràs, l'oncle i un soci van obrir les portes de la Catalònia fa 77

anys. El 1939, li van canviar el nom per Casa del Libro. La gent encara la coneix així. I la confon amb la Casa del Llibre del passeig de Gràcia. Fatal error: l'una és de Planeta i la Catalònia es va deixar temptar fa un parell d'anys pel grup Bertelsmann. Hi ha 25 llocs de treball a mantenir.

Enguany, Borràs es perdrà algun autor per culpa de les aliances empresarials. Potser Gala? També pot passar que un autor es decideixi a venir i després no firmi. Perquè hi ha un tipus de lector —Borràs diu públic— a qui tant se li'n dona que un llibre estigui signat per l'autor.

Borràs recorda un any en què va tenir Doris Lessing a la seva llibreria, només va dedicar dos llibres. Al costat seu, un autor d'àmbit català tenia cua. "Se'n va anar una mica molesta. Jo li vaig fer entendre que el seu llibre, *El cuaderno dorado*, va ser un dels més venuts aquell any. Ho anava anunciant per megafonia, però a la gent tant se li'n donava", es lamenta. "Jo, per Sant Jordi pateixo molt", conclou el llibreter.

Bernat Fàbregues La Hormiga de Oro

■ Cada any, uns dies abans de Sant Jordi Bernat Fàbregues (Barcelona, 1968) seu al magatzem i calcula: a la pa-

rada m'hi caben tants títols; i agafa el més important. L'experiència li diu que cal evitar els llibres no vendibles i exhibir els títols més comercials. Així que, conforme passen els anys, en el Dia del Llibre cada cop ven una mica més.

Fàbregues és director de La Hormiga de Oro des de fa 6 anys. Va entrar-hi en fa 17, seguint les passes del seu pare. Xerro amb ell al fons d'aquesta llibreria, que és la més antiga de Barcelona, i gairebé de Catalunya: té 116 anys d'història. Va ser creada poc després de l'aparició del setmanari del mateix nom, pel mateix impulsor, Luis María de Llauder, també fundador d'*El Correo Catalán*.

La caixa de Sant Jordi representa un 5 per cent de la facturació anual de Fàbregues, que aquests dies no està per a festivals d'autors. I això que podria permetre-se'l, perquè els aparadors de La Hormiga de Oro ocupen el número 3 i 5 de l'avinguda més comercial de Barcelona, la del Portal de l'Àngel, i Fàbregues també porta la llibreria del claustre de la catedral de Barcelona. Però no hi ha tradició de firmes. Aquest any li vindrà Candel i està pendent de mossèn Alimbau, que té uns llibres de reflexió que gairebé són *best sellers* i el ven molt. Perquè La Hormiga de Oro és una llibreria general especialitzada en el tema religiós, després de ser una llibreria religiosa on es podia trobar llibres de gairebé qualsevol temàtica.

Les peculiaritats actuals de la llibreria, m'acclareix ràpid i alegre Joan Grabulosa fill, que, de manera semblant a Fàbregues, va entrar a la llibreria seguint les passes del progenitor. Grabulosa ja està retirat, però segueix apareixent per La Hormiga. "A la llibreria, no hi trobarà *La sonrisa vertical*", riu. I no passa res. Fàbregues recorda que tot l'any s'edita una quantitat de llibres "insuportable". Són uns 60.000 títols nous. "Surt molta cosa que no es ven, ni un".

A Fàbregues, amb una dotzena de treballadors al seu càrrec, la novetat cada vegada li dura menys. "La novetat se't menja", es queixa. "Tot depèn del compromís que es té amb cada editor. Al cap d'un mes, si veus que el llibre no funciona, se'n va a la llibreria del fons. Si no n'he venut cap, devolució immediata", assegura amb franquesa. Quan m'acomio, descobreixo que darrere meu s'espera un comercial, amb la maleta de novetats editorials al costat. I fa pinta de ser pesant.

▶ ▶ ▶

Llibreria

Validneu
Papereria
Joan Prim, 268
08400 Granollers
Tel./ Fax 938 495 629
validneu@teleline.es